

ITINERARI DE NATURA

La característica que defineix la nostra comarca, Les Garrigues, és el terreny sec i un clima força àrid i continental. Això determina l'existència d'una vegetació xerofítica mediterrània i d'una fauna de tipus residual.

L'itinerari que proposem surt de la Pobla de Cérvols, passa per la plana i arriba fins a la Serra La Llena.

Pel que fa a la flora, el que trobarem és pi blanc, algun pi roig, alzina de fulla petita, arboç, server, savina, aranyoner, corner, garric, argelaga, rosella, ravenissa blanca, malva, sàlvia, farigola, romer, fonoll, espígol i ruda.

De la fauna de la zona cal destacar el porc senglar, la guineu, el toixó, la llebre, el talp, el pit-roig, l'àguila perdiguera, l'estornell, el tord i el tudó.

Quant a roques i minerals hi ha els següents: calcària, gres, conglomerat, guix, sílex i calcita.

TALLER:

Es fa una exposició global del taller explicant les característiques i les variables principals que determinen el que es trobarà en l'itinerari.

Durant el recorregut, i pel que fa a les plantes, s'identifiquen les ja conegudes i d'altres i se'n recullen mostres per elaborar un herbari per cada aula, que cada escola s'endurà al finalitzar l'activitat o les colònies.

ECOSISTEMA DE L'ALZINAR

Un ecosistema és una subdivisió de la biosfera, estudiada com a unitat funcional i definida per la seva distribució, fesomia, condicions climàtiques requerides i també per les propietats de biomassa (quantitat de matèria orgànica acumulada) i producció.

Els alzinars, boscos típics del bioma mediterrani als indrets freds i secs, són comunitats riques en espècies de fulles endurides i persistents, de color verd fosc intens, amb abundància d'arbustos i lianes, i amb una biomassa foliar abundant i que conté gran quantitat de nutrients.

L'objectiu d'aquest taller és aprofundir en l'ecosistema de l'alzar, el més representatiu de la nostra contrada, pel que fa al coneixement de la flora, la vida animal, els recursos, la degradació del medi i l'efecte de l'acció de l'home.

TALLER:

Es fa una sortida itinerari a un alzar dels nostres boscos durant la qual s'elabora un quadern de camp, on es recullen les dades integrades dins petits esquemes del recorregut.

Un cop acabada l'excursió, s'analitzen conjuntament els apunts dels quaderns.

LA VINYA I L'ELABORACIÓ DEL VI

Fa uns 6.000 anys la *Vitisvinifera* (el cep) era un dels tres conreus més importants de la Mediterrània. Aquesta pràctica agrícola s'estengué pel delta del Nil, Grècia, Creta, Itàlia, Còrsega, Sardenya, i uns 4.000 anys després, a la península Ibèrica.

A causa de la sensibilitat a moltes malalties, el conreu de la vinya obliga l'agricultor a usar tècniques tan peculiars que converteixen aquest ofici en "art".

El fruit del cep és el raïm, que es pot consumir directament o com a beguda alcohòlica (vi) obtinguda pel procés de fermentació dels sucres del most. També, per destil·lació, se n'extreu l'alcohol.

TALLER:

L'octubre és l'època més adient per realitzar aquest taller, ja que és quan es fa la verema (collita del raïm als camps de conreu) i s'elabora el most que tots poden tastar.

A més d'això es visita el celler Cérvoles, reconegut mundialment amb diversos premis als seus vins, on es veu el procés de transformació del raïm en vi: trituració, premsatge i emmagatzematge en cups.

L'OLIVERA I L'ELABORACIÓ DE L'OLI

L'olivera (*Olea europaea* L., del llatí *oleum*, oli, i *Europaeus*, d'Europa, del grec *Europaios*, d'Europa) és un arbre de la família de les oleàcies originari de l'Àsia Menor que es conrea des de l'antiguitat a tota la conca mediterrània degut a les condicions climàtiques òptimes per al seu creixement vegetatiu.

El seu conreu s'inicià fa uns 6.000 anys.

En la mitologia de la cultura egípcia atribueixen la invenció del procés d'extracció de l'oli a la deessa Isis, dona d'Osiris, el déu suprem. En el cas dels hebreus, l'olivera és present en nombrosos episodis dels seus llibres sagrats, des del Gènesi fins al Nou Testament: així, una branqueta d'olivera portada per un colom es converteix per a Noè en el senyal que marca el final del diluvi. També per a la mitologia dels grecs, es considera un regal fet als humans per Atenea Pal·les, la deessa de la saviesa.

Encara avui una branca d'aquest arbre és un símbol de pau.

Del seu fruit, les olives, se n'obté l'oli, un líquid extraordinari, font d'aliment, guariment i llum. La seva fusta és emprada en ebenisteria, torneria i escultura.

A la comarca de Les Garrigues, la varietat d'olivera és l'arbequina.

TALLER:

Es fa una collita d'olives amb l'observació directa del camp, explicant prèviament les tasques que es fan a cada època de l'any.

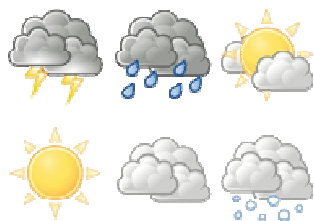
Es visita el molí tradicional de la Cooperativa de La Pobla de Cérvoles, on s'observa directament l'elaboració de l'oli.

Hi ha l'opció de la visita a l'Eco-Museu, un museu on s'hi exposen eines, fotografies i una explicació de com ha evolucionat la tècnica de recol·lecció al llarg dels anys.

Això complementa tant l'adquisició de vocabulari com la comprensió de l'elaboració.

Al final del taller, cada alumne s'emportarà una ampolla amb una mostra del nostre oli cap a casa.

El millor moment per realitzar aquest taller és finals de novembre i tot el desembre.

METEOROLOGIA I CLIMATOLOGIA

La meteorologia estudia de manera sistemàtica les variacions a curt termini (essencialment dia a dia) dels fenòmens que tenen lloc a l'atmosfera juntament amb les seves causes, i proporciona la base per a la previsió del temps.

La climatologia tracta les condicions atmosfèriques en una certa àrea i durant un període de temps extens (des d'un mes fins a milions d'anys), així com la seva influència sobre els éssers vius.

L'objectiu d'aquest taller és la iniciació en aquestes dues ciències, prenent com a referència la comarca de les Garrigues.

TALLER:

Es fa una exposició sobre els diferents fenòmens atmosfèrics (temperatura, humitat, pressió, núvols, masses d'aire, vents...), els aparells que s'utilitzen per mesurar-los (termòmetre, pluviòmetre, anemòmetre...) i la relació clima-éssers vius (fent èmfasi en clima-conreus).

Es visita una estació meteorològica, on es recullen dades en un quadern de camp i es practica l'observació directa.

Aquest taller està indicat per alumnes de Cicle Superior.

LA CASTANYADA

La Castanyada és una festa popular de Catalunya que se celebra el dia de Tots Sants, tot i que darrerament se n'ha desplaçat la celebració a la vigília d'aquesta diada.

Consisteix en un àpat en què es mengen castanyes, panellets, moniatos i fruita confitada. Pels volts d'aquesta celebració, les castanyeres venen al carrer castanyes torrades i calentes, i generalment embolicades en paper de diari (paperina).

Se sol representar amb la figura d'una castanyera: una dona vella, vestida amb roba pobra d'abrigar i amb mocador al cap, davant d'un torrador de castanyes per a la venda al carrer.

TALLER:

El taller consisteix en una gimcana i joc de pistes-temàtic sobre la Castanyada i la tardor. Es realitzarà als boscos dels voltants de La Pobla de Cérvoles.

A continuació es faran panellets (opcional) i una cuita grossa de castanyes.

Cada alumne s'endurà a casa uns quants panellets i unes quantes castanyes.

La Maria Castanya, especial com sempre, estarà present durant tot el dia.